

ПОБЕДИТЕЛИТЕ

VINNARNA (Björnstad #3)

Copyright © Fredrik Backman, 2021

Published by agreement with Salomonsson Agency

© Любомир Гиздов, *превод от шведски*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2022

ISBN: 978-954-28-3927-9

ФРЕДРИК БАКМАН

ПОБЕДИТЕЛИТЕ

Превод от шведски Любомир Гизгов

 ciela

*На теб, който говориш твърде много и пееш твърде силно,
плачеш твърде често и обичаш нещо в този живот повече,
отколкото би трябвало.*

1

Приказки

Всички, които познавахме Бенямин Ович, особено ние, които го познавахме достатъчно добре, че да го наричаме просто Бени, дълбоко в сърцата си знаехме, че той не е от хората, за които ще има щастлив край.

И все пак се надявахме, разбира се. Божичко, как се надявахме. Наивните мечти са последната защитна линия на любовта, затова някак си винаги успяваме да си втълпим, че тъкмо тези, които обичаме, няма да бъдат сполетени от ужасяващи трагедии. Че тъкмо нашите хора ще избягат от съдбата си. Заради тях мечтаем за вечен живот, искаме да имаме суперсили и опитваме да изобретяваме машини на времето. Надяваме се, божичко, как се надяваме.

Но истината е, че приказките за момчета като Бени почти никога не завършват с остаряването им. Техните истории не са дълги, те не умират мирно в старчески домове, положили глави върху меки възглавници.

Момчета като Бени умират млади. Умират насилствено.

2

Бури

„Давай по-просто.“ Това е обичаен съвет както в хокея, така и в живота. Не прави нещата по-сложни, отколкото трябва да бъдат, не мисли твърде много, а най-добре изобщо. Може би това би следвало да важи и за истории като тази, защото тя не би трябвало да отнеме много време, все пак започва сега и свършва след по-малко от две седмици, а какво толкова би могло да се случи в два хокейни града през това време?

Не кой знае какво, разбира се.

Единствено всичко.

Проблемът както с хокея, така и с живота е именно, че простите мигове са редки. А останалите до един представляват борба. Тази история не започва днес, тя продължава вече две години, защото тогава Мая Андершон си тръгна оттук. Напусна Бьорнстад и мина през Хед по пътя си на юг. Двете горски общности са разположени толкова близо една до друга и толкова далеч от всичко останало, че за нея преместването беше като да емигрира. Един ден Мая ще изпее, че хората, които израстват толкова близо до дивата природа, може би носят дивото в себе си, което ще бъде едновременно меко казано и преувеличено, както е с почти всичко, което се казва за нас. Но ако ни дойдеш на гости, объркаш се и вземеш че влезеш в кръчма „Кожуха“ и съумееш да не си изпатиш, като я попиташ на колко години е, или я помолиш за шибан резен лимон в питието си, то Рамона, която стои на бара, ще ти каже нещо важно: „Тук, в гората, хората са по-зависими едни от други, отколкото са в големите градове.“

Тук сме свързани, независимо дали ни харесва, или не, ама така здраво сме свързани, че ако някое копеле се обърне по-рязко насън, на някое друго копеле в другия край на града ще му се разгащи ризата“.

Искаш ли да разбереш това място? Тогава трябва да разбереш контекста му – как всичко и всички се дърпат едни други чрез невидимите нишки на отношенията, лоялността и вината си: залата за зимни спортове и фабриката, хокейният отбор и политиците, класирането и парите, спортът и работните места, приятелите от детинство и съотборниците, съседите, колегите и семействата. Това ни сплотява и ни помага да оцеляваме, но също така ни подтиква да си причиняваме ужасяващи неща. Рамона няма да ти разкаже всичко, никой няма да го направи, но искаш ли да разбереш? Наистина да разбереш? Тогава трябва да знаеш как се озовахме тук.

По време на едно парти през зимата преди две години и половина Мая беше изнасилена от Кевин Ердал, най-добрия хокеист, когото някой някога беше виждал по тези ширини. Разбира се, вече никой не използва думата „изнасилване“, хората казват неща като „скандала“ или „случилото се“, или „ами... знаеш“. Всички се срамуват, никой не може да забрави. Веригата от събития, която започна от онова парти, завърши с политически решения, които пренасочиха пари от един град към друг. Това от своя страна доведе до пролет и лято на страховити предателства, а после до есен на омраза и зима на насилие. Започна се с разправии в залата и завърши едва ли не с война по улиците. Мъжете с черни якета, които полицаите наричат „хулигани“, но които всички в Бьорнстад знаят просто като Групата, нападнаха враговете си в Хед, а мъжете от Хед отвърнаха, като подпалиха кръчмата „Кожуха“. Покрай жаждата си за отмъщение Групата изгуби един от своите в автомобилна катастрофа – Видар, млад мъж, когото обичаха повече от всичко. Това беше кулминацията, окончателното последствие на години агресия.

След това никой нямаше желание за повече. Видар беше погребан, двама мъже от Хед влязоха в затвора и между хулиганите, но и между градовете беше сключено примирие. И до днес то не е било нарушавано, но изглежда все по-крехко и по-крехко с всеки изминал ден.

Кевин и семейството му се преместиха и никога няма да се върнат, никой не би го позволил. Целият Бьорнстад прави всичко възможно, за да изтрие спомена за Кевин, и макар че никой не би го признал, това стана много по-лесно, когато Мая също си събра багажа. Тя се премести чак в столицата, записа се в музикално училище и почти се превърна в друг човек, така че всички, които останаха, можеха да говорят за „скандала“ все по-рядко, докато накрая той сякаш едва ли не никога не се бе случил.

Бени Ович, който едно време беше най-добрият приятел на Кевин, също си събра багажа. Неговият беше значително по-малко от този на Мая, но пътуването му беше значително по-дълго. Тя замина някъде, докато той просто замина. Тя търсеше отговори в светлината, а той в мрака, тя в изкуството, а той на дъното на бутилката. И на двамата не им се получи съвсем.

На мястото, което оставиха зад себе си, „Бьорнстад Хокей“ се беше запътил към края си. В града, който винаги бе мечтал невъзможни мечти, вече почти никой нямаше сили да мечтае. Петер Андершон, бащата на Мая, подаде оставка като спортен директор и се отказа от хокея като цяло. Спонсорите се преместиха и в общината дори се обсъждаше да закрият целия клуб и да пренасочат всички ресурси и субсидии към „Хед Хокей“. Всъщност „Бьорнстад“ беше спасен в абсолютно последния момент от нови пари и упорити местни бизнесмени. Новите чуждестранни собственици на фабриката гледаха на клуба като начин да бъдат приети от местното население, а един опортюнистичен политик на име Рихард Тео съзря възможност да спечели нови гласове. Така точно навреме се изнамери точно толкова капитал,

колкото беше необходим, за да бъде предотвратен фалитът. Същевременно с това старите членове на ръководството бяха заменени, свикаха се събрания относно „търговската марка“ на клуба и скоро с гордост беше представена новата декларация за „работа, основана на ценности“. Разпратиха се брошури с призива: „Не е просто *лесно* да се спонсорира „Бьорнстад Хокей“, така е *редно!*“. И противно на очакванията всичко се обърна – първо на ледената пързалка, после и извън нея. Треньорът на „Бьорнстад“ Елисабет Сакел кандидатства за треньорската позиция в по-голям клуб, но не я получи. Мястото всъщност отиде за треньора на „Хед“, така че той напусна гората и взе със себе си някои от най-добрите играчи на отбора. Изведнъж „Хед“ остана без лидери и скоро се закопа в същата дупка от интриги и борби за власт, в която като че ли се оказват всички клубове в подобна ситуация. През това време в „Бьорнстад“ Сакел изгради нов състав, назначи млад мъж на име Бобо за помощник-треньор и събра отбор от истински разбойници с шестнайсетгодишно момче на име Амаг на върха. Сега Амаг вече е на осемнайсет и е голямата звезда на цялата околност, без конкуренция. Такъв талант е, че цяла зима се говореше, че ще участва в драфта в НХЛ и ще стане професионалист в Северна Америка. Доминираше във всеки един мач през изминалия сезон, докато не се контузи пролетта. Целият град е убеден, че ако това не се беше случило, „Бьорнстад“ щеше да спечели първенството и да се изкачи в горната дивизия. А ако „Хед“ за сметка на това по чудо не бяха спечелили точки в последните си мачове, щяха да са последни и да изпаднат.

Така че всичко, което ни се струваше толкова невероятно, когато Мая и Бени си тръгнаха преди две години, сега изведнъж изглежда като въпрос на време: зеленият град върви нагоре, а червеният надолу. Като че ли всеки месец „Бьорнстад“ се сдобива с нови спонсори, а „Хед“ остава с по-малко. Залата на „Бьорнстад“ е ремонтирана, а покривът на залата на „Хед“ е пред срутване. Най-големите работодател-

ли в Бьорнстад, фабриката и магазинът за хранителни стоки, отново назначават работна ръка. Най-големият работодател в Хед, болницата, всяка година съкращава служителите. Сега парите са в Бьорнстад, тук са работните места, ние сме победителите.

Искаш ли да разбереш това? Тогава трябва да разбереш, че става дума за нещо повече от географски карти. Отгоре изглеждаме просто като две обикновени градчета в гората, а в очите на някои направо села. Единственото, което всъщност разделя Бьорнстад и Хед, е лъкатушещият между дърветата път. Той никак не изглежда дълъг, но ако дойдеш тук и опиташ да го минеш пеша при минусови температури и на срещен вятър, бързо научаваш, че не е шега работа. А тук други температури и ветрове няма. Ние мразим Хед и Хед мразят нас. Ако спечелим всички останали хокейни мачове през сезона, но паднем от тях, годината ще ни се струва загубена. Не е достатъчно ние да сме добре, трябва те да са прецакани, само тогава можем да бъдем истински щастливи. „Бьорнстад“ играе със зелени екипи с мечка, а „Хед“ с червени екипи с бик. Звучи просто, но заради цветовете е невъзможно да се разбере къде свършва хокеят и къде започват всички останали проблеми. В Бьорнстад няма нито една ограда, боядисана в червено, а в Хед няма нито една, боядисана в зелено, независимо дали собствениците се интересуват от хокей, или не, така че никой не знае дали хокейните клубове са взели цветовете си от оградите, или обратното. Дали омразата е родила клубовете, или клубовете са родили омразата. Искаш ли да разбереш хокейните градове? Тогава трябва да разбереш, че тук спортът е много повече от спорт.

А искаш ли да разбереш хората? Наистина да ги разбереш? Тогава трябва да знаеш също така, че съвсем скоро ужасяващо природно бедствие ще разруши неща, които обичаме. Защото може и да живеем в хокейни градове, но на първо място сме горски хора. Заобиколени сме от дървета, камъни и земя, която в продължение на хилядолетия е била

свидетел на появата и заличаването на най-различни видове. Може да се преструваме на големи и силни, но не можем да се борим със земята. Един ден тук започва да духа и през последвалата нощ имаме чувството, че никога няма да спре.

Скоро Мая ще пее песни за нас, хората, които сме близо до дивата природа отвън и отвътре. Ще пее, че мястото, където е израснала, е дефинирано от трагедии – тези, които са ни сполетели, и тези, които сме причинили. Ще пее за есента, когато гората се обърна срещу нас с всички сили. Ще пее, че всички общности представляват сбора от изборите си и че това, което ни сплотява, в крайна сметка са нашите истории. Ще изпее:

Започна се с буря...

Това е най-страшната буря в околността от цяло едно поколение насам. Може би казваме така за всяка буря, но тази е несравнима. Говори се, че тази година снегът може да закъсне, но ветровете ще подранят. Август завършва със задушлива жега, предвещаваща злощастия, след което есента нахлува с шут и температурите пропадат надолу. Природата около нас става непредвидима и агресивна, първи го усещат ловците и кучетата, а скоро и всички останали. Забелязваме предзнаменованията, но въпреки това бурята ни връхлита с такава сила, че ни изкарва въздуха. Изтръгва дърветата с корените, изгася небето, напада къщите и градовете ни като възрастен човек, който бие дете. Вековни стволоче се огъват, някога непоклатими като скали, сега изведнъж се оказват не по-силни от тревички под подметката на обувка. Вятърът бучи в ушите толкова силно, че можем единствено да ги видим как падат, не и да ги чуем. В града ламарините и керемидите се откъсват и политат тежко във въздуха като остри снаряди, насочени към хората, които просто опитват да се приберат.

Гората пада по пътищата и накрая става невъзможно човек да се измъкне, последвалото прекъсване на електрозахранването оставя градовете слепи в нощта, а мобилните

телефони работят само на пресекулки. Всички, които успеят да се свържат с някого, когото обичат, крещят едно и също в слушалката: „Стой си вкъщи, стой си вкъщи!“.

Но един млад мъж от Бьорнстад кара паникьосано малка кола по тесни пътища, за да стигне до болницата в Хед. Не смееше да излезе от дома си, но не смееше и да остане там, бременната му съпруга седи до него и е време, буря или не. Моли се на Бог като атеист в окоп, а тя изкрещява, когато дървото се сгромолясва безмилостно върху капака, металът се огъва и те политат напред. Никой не ги чува.